

Клименко І.С.

ПрАТ «ВНЗ «Міжрегіональна академія управління персоналом»

Деснова І.С.

Маріупольський державний університет

Карачинський О.А.

Національний технічний університет України

«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»

РОЛЬ ВІЙСЬКОВОЇ ПСИХОЛОГІЇ У ФОРМУВАННІ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ГОТОВНОСТІ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ ДО ВИКОНАННЯ ЗАВДАНЬ

У статті розглядається проблема психологічної підготовки військовослужбовців як важливого фактора їх професійної готовності. Обґрунтовано значення військової психології для забезпечення високої працездатності військових. Зазначено важливість психологічної підготовки для забезпечення ефективного функціонування військового колективу і підтримки особистісного та психічного розвитку військовослужбовців. Роль військового психолога полягає в забезпеченні психологічної компетентності військовослужбовців, а також в організації різноманітних освітніх і корекційних програм для підтримки їх психічного здоров'я. Психологічне забезпечення професійної підготовки військовослужбовців розглядається з позицій психічних проявів, а також психофізіологічних і соціально-психологічних наслідків екстремальних умов та ситуацій, що виникають в процесі виконання професійних завдань. Виявлено детермінанти психологічного забезпечення професійної підготовки військовослужбовців. Розкрито необхідність вирішення проблем формування професійно важливих психологічних, психофункціональних якостей та здатності до психологічної адаптації в умовах особливої необхідності.

Встановлено, що психологічна підготовка до здійснення професійної діяльності військовими має базуватися на засвоєнні знань, умінь, навичок, а також формуванні компетенцій психологічної готовності індивідуальної та колективної безпечної стресостійкої поведінки у надзвичайних ситуаціях, особливих випадках загрозового характеру. Описано заходи психологічної підготовки, спрямовані на формування психологічної готовності військовослужбовців.

Отже, у системі підготовки військових особлива роль має бути спрямована на психологічне забезпечення професійної підготовки. Відтак подальші дослідження будуть скеровані на розробку зазначених напрямків формування психологічної готовності військовослужбовців у практичному аспекті.

Ключові слова: *військовослужбовці, професійна підготовка, психологічна готовність, морально-вольові якості, професійна ефективність, самоефективність.*

Постановка проблеми. Військова справа сьогодні є спеціалізованим напрямком професійної діяльності, який потребує висококваліфікованих кадрів. Водночас умови виконання службових завдань військовослужбовців часто екстремальні, що ускладнює здійснення професійних обов'язків. Тому перед фахівцями з підготовки військовослужбовців ставиться завдання формування професійної готовності, яка базується на високих вимогах до фізичної та психологічної підготовленості військових спеціалістів. В умовах ведення бойових дій, виникнення кризових ситуацій та інших екстремальних сценаріїв у зонах

їхньої відповідальності, військовослужбовці стикаються із загрозами для життя, що вимагає швидкого прийняття рішень, а також з різними стресовими факторами та загальним відчуттям невизначеності й непередбачуваності. У зв'язку з цим психологічна готовність військовослужбовців до дій в екстремальних ситуаціях має важливе значення для ефективності їхньої діяльності, а також для збереження їхнього життя та здоров'я. Психологічні чинники, такі як стійкість до стресів, вміння приймати рішення в умовах обмеженої інформації, мотивація, емоційна стійкість та опір психологічним травмам, відіграють важливу роль

в успішному виконанні військових завдань. Зважаючи на високу значущість психологічної готовності, необхідно зазначити, що вона сьогодні залишається складною та багатогранною проблемою. Різні чинники, такі як індивідуальні особливості особистості, досвід, навчання й тренування, взаємодія групи, і навіть зовнішні чинники, можуть впливати на психологічну готовність військовослужбовців. Більш повне розуміння психологічних чинників, які впливають на готовність військовослужбовців до виконання професійних обов'язків, вимагає подальших досліджень.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Встановлено, що існує прямий зв'язок між складністю професійних завдань, які успішно вирішує фахівець, і такими факторами, як психічне здоров'я, впевненість у собі, гнучкість мислення, моральна свідомість, соціальна компетентність, внутрішній контроль, мотивація та творчий підхід до роботи [8, с. 195; 12, с. 180]. Сьогодні розглядають психологічну готовність як одну із складових загальної готовності до дії, яка визначається психологічними факторами [9, с. 282]. Загалом, психологічна готовність людини до військової діяльності є складним і динамічним явищем. Вона формується на основі збалансованого стану емоцій, когнітивних процесів, переконань та поведінкових актів (навичок і стабільних реакцій), а також психологічних характеристик особистості [10, с. 268]. Структура психологічної готовності є багаторівневою системою, що охоплює мотиваційний, орієнтаційний, операційний, оціночний і регулятивний компоненти. Ці компоненти зазнають змін залежно від рівня готовності, особливостей діяльності та інших факторів [15, с. 169]. Психологічна готовність містить дві основні складові: мотиваційний компонент та спеціальні здібності, які допомагають успішно впоратися з вимогами та завданнями військовослужбовців [14, с. 139].

На основі даних використаної науково-методичної літератури визначено структуру та сутність, а також фактори психологічної готовності військовослужбовців до виконання професійних обов'язків. Так, до компонентів психологічної готовності належать: відповідний рівень фізичної підготовленості; специфічні для військового фаху психологічні характеристики; професійні навички та знання; мотивація; цінності та смисли; соціальні характеристики особистості; здатність до саморегуляції; стійкість до стресу та вміння керувати страхом; здатність приймати рішення в екстремальних ситуаціях [7, с. 40–41; 11, с. 92]. В іншому поданні, психологічна готовність вій-

ськового більш уніфікована щодо основного напрямку професійної діяльності, а саме – вона розглядається як здатність діяти результативно на полі бою та мати високий рівень спротиву до впливу противника. Проте вона проявляється в бою у найвищому ступені, хоча її виявлення впливає на результативність професійної діяльності і в інший час, але з іншою інтенсивністю [3, с. 6; 13, с. 144].

Одним із загальних методів підвищення психологічної готовності є психологічна підготовка військовослужбовців [4, с. 18]. Військова психологія розглядає психологічну підготовку військових як напрямок формування широкого набору інтелектуальних, емоційних і вольових якостей фахівців різного профілю. Вона сприяє активізації духовного потенціалу та набуває змістовного характеру, що ґрунтується на таких цінностях, як людська гідність, духовність, сім'я, любов, Батьківщина, совість, сором, обов'язок та честь [2, с. 8; 5, с. 193]. Психологічна підготовка військовослужбовців включає заходи щодо формування моральних, психологічних і професійних якостей військовослужбовців, таких як військова доблесть, самовідданість, самовладання та стійкість, а також формує морально-психологічний стан, який є показником якісної визначеності особистості та військового колективу [1, с. 49–50; 6, с. 22]. Отож, на основі вивчених теоретичних даних можна виокремити низку факторів, які найбільше впливають на готовність військовослужбовців до здійснення професійної діяльності, а також напрямки їх формування засобами психологічної підготовки, що потребують вивчення та узагальнення.

Постановка завдання. Метою статті є обґрунтування сутності психологічного супроводу військовослужбовців як фактора забезпечення ефективної професійної діяльності.

Виклад основного матеріалу. Психологічна готовність складається із комплексу чинників. Здатність, стійкість до стресу воїнів залежить передусім від внутрішніх переконань: впевнена поведінка в екстремальних ситуаціях, емоційний настрій, здоров'я тощо. Від психологічної готовності воїна до виконання свого професійного обов'язку залежить основа його активних та ефективних дій у майбутньому бою. Самоаналіз свого психічного стану та його властивостей є важливим інструментом, що дозволяє впевнено контролювати власну психіку та ефективно діяти у складних бойових умовах.

Готовність – не постійний психічний стан; може виникати, змінюватися і зникати. Стан

готовності має ключове значення для виконання та підтримки рівня підготовки в екстремальних ситуаціях. Такий стан переводить досягнутий рівень військового професіоналізму зі стану очікування до бойової активності.

Професіоналізм, його рівень безпосередньо залежить від формування стану готовності, особливо на початку бою, коли важливі перші секунди і навіть миті. Повну бойову готовність можна порівняти з вхідними дверима, які можуть безперешкодно «пропустити» військову майстерність або, навпаки, створити заборону. Наприклад, це стан практично повної зупинки, психологічного «ступору», коли людина не в змозі виконати необхідні дії.

Рівень готовності, його зміст часто залежить від індивідуальності особистості. Але є щось спільне, що визначає його. Ця умова повинна мати те, що необхідно для ведення бойових дій. Так, стан готовності можна вважати проміжною фазою між очікуванням і майбутньою боротьбою.

Психологічна підготовка необхідна, оскільки містить комплекс заходів щодо формування психологічної стійкості, і, як наслідок, – підвищення емоційно-вольових якостей воїна. Вона вчить військовослужбовця протистояти страху, готує його стійко долати фізичні та психологічно складні, екстремальні навантаження, розвиває здатність воїна діяти безкорисливо, активно, при цьому вміло застосовуючи військову техніку та озброєння.

Перед психологічним навчанням стоять такі завдання:

- формування та підтримання високого рівня психологічної готовності та стійкості до стресів;
- підвищення надійності та стабільності психіки.

Психологічна готовність складається з двох можливих типів – загальної (довгострокової) та ситуативної. Довгострокова (загальна) готовність – це стабільна система особистісних, морально-вольових якостей, сукупність накопиченого досвіду, набутих знань, умінь та напрацьованих навичок, необхідних для здійснення успішного виконання своїх обов'язків у багатьох складних ситуаціях.

Тривала психологічна готовність утворюється та розвивається в процесі формування індивідуальності особистості, стає необхідною умовою успішної діяльності, залежить від ступеня розвинутоності психічних особливостей особистості. Ці якості позитивно впливають на стабільність психічних процесів, зберігають та підвищують рівень надійності та ефективності дій у бойових умовах.

Ситуативна готовність – це особливий специфічний психологічний стан, що дає змогу воїну активно та цілеспрямовано виконувати бойові завдання. Залежно від поточної ситуації військовослужбовець готується до бойової поведінки, виконуючи певні дії задля досягнення мети. Це виявляється у перевірці технічного стану зброї та військової техніки, їх укомплектованості, а також фізичної, моральної та психологічної підготовленості до майбутніх подій.

Тож, психологічна готовність військовослужбовців – цілісна єдність психічних властивостей суб'єкта діяльності та їх всебічних зв'язків, які спонукають, програмують, регулюють та реалізують діяльність та організовані задля виконання функції конкретної діяльності.

Психологічні чинники визначають ефективність військовослужбовців у професійній діяльності та впливають на їхню здатність виконувати службові обов'язки, зокрема під впливом вкрай несприятливих обставин. Відповідно до специфіки психологічних характеристик професійної діяльності формується готовність військовослужбовців діяти оптимально в екстремальних ситуаціях.

Інтеграційні психологічні чинники готовності пов'язані з особистісною інтегрованістю та моральною спроможністю військовослужбовців. Вони формують та підтримують цілісність особистості військовослужбовця, що базується на високих моральних, етичних і ціннісних принципах. Вони сприяють створенню та підтримці внутрішньої гармонії, забезпечують стійку основу для прийняття ефективних рішень та виконання службових обов'язків.

Мотиваційні психологічні чинники готовності спрямовані на формування та підтримку високої мотивації та прагнення до досягнення поставлених цілей військовослужбовцями. Вони фокусуються на мотиваційних аспектах особистості та їх впливу на мотивацію, цілепокладання, поведінку та ефективність виконання службових завдань. Завдяки мотиваційним чинникам військовослужбовець може прагнути до активної діяльності, самовдосконалення та досягнення високих стандартів військової служби. Однак важливо відзначити, що ці фактори повинні бути збалансовані та керовані, щоби не призвели до нерозсудливої поведінки чи надмірного ризику. Вони також мають бути інтегровані в рамках високих моральних та етичних стандартів для забезпечення ефективності та надійності військової служби.

Емоційні чинники готовності пов'язані зі здатністю ефективно керувати емоційними станами та

зберігати психічну стійкість у складних та екстремальних умовах. Вони допомагають військовослужбовцям зберігати ясність мислення, приймати рішення з урахуванням об'єктивного аналізу ситуації та контролювати свої дії, навіть тоді, коли певні обставини викликають сильні емоційні реакції.

Зазначені чинники планомірно формуються у процесі психологічної підготовки та визначають сутність психологічного супроводу фахівців різних спеціальностей. Так, у таблиці, згідно з провідними психологічними чинниками, сформовано перелік заходів щодо формування психологічної готовності військовослужбовців.

Залежно від особистісних особливостей конкретного військовослужбовця, ці психологічні чинники будуть розвинені різною мірою. Кожен із військовослужбовців суб'єктивно, по-різному оцінює власну готовність діяти в екстремальних ситуаціях.

Таблиця 1

Складові формування психологічної готовності військовослужбовців до виконання професійних обов'язків

Заходи психологічної підготовки	Опис
Забезпечення належного психологічного стану військових	Створення готовності до активних дій, ініціативи, твердої рішучості та самовідданості
Інформаційна та психологічна гігієна	Зниження негативного впливу інформації та психологічного тиску труднощів професійної діяльності на військовослужбовців
Підвищення відповідальності за таємницю бойової підготовки	Забезпечення конфіденційності військових заходів
Зміцнення бойового настрою військових	Спрямовані на підвищення морального стану військовослужбовців для виконання професійних завдань
Формування та підтримка морального духу	Забезпечення постійного підвищення морального духу та готовності до бойових дій
Духовно-моральне виховання	Базується на державно-патріотичних і військових традиціях
Організація військово-політичного інформування	Постачання особового складу інформацією про противника та успіхи військ
Мінімізація психогенних втрат	Врахування найбільш небезпечних факторів для психічного здоров'я військовослужбовців
Відновлення психологічного стану військових	Проведення заходів для відновлення бойової готовності

Джерело: власна розробка авторів.

Так, формування позитивного ставлення до армії передбачає розвиток адекватного сприйняття армійської служби військовослужбовцями та представниками їхніх сімей шляхом впровадження якісних змін у життя в армії.

Формування психологічної готовності до служби спрямоване на підготовку військовослужбовців до психологічних викликів, з якими вони можуть зіштовхнутися під час служби, що допомагає запобігти психологічним розладам і забезпечує ефективність виконання професійних обов'язків, зокрема в екстремальних ситуаціях.

Оцінку психологічної придатності здійснює військовий психолог для визначання психологічної придатності фахівців, що допомагає у запобіганні негативних наслідків у професійній діяльності через неналежний стан психіки військовослужбовців.

Відповідно до психологічних чинників готовності військовослужбовців до виконання професійних обов'язків, на рисунку відображено ключові напрямки її формування у сфері військової психології.

Рис. 1. Напрямки формування психологічної готовності військовослужбовців

Джерело: власна розробка авторів.

Підвищення психологічної обізнаності військовослужбовців вимагає від військового психолога надання психологічної підтримки, здійснення консультування фахівців і представників їхніх сімей, а також підняття рівня психологічної компетентності військового персоналу через різноманітні тренінги та навчальні програми.

Створення належного психологічного середовища у військовому колективі вимагає від психолога проектування та розробку програм, спрямованих на підвищення психологічного та особистісного розвитку військовослужбовців, а також створення комфортних умов для здійснення професійних обов'язків та відпочинку.

Формування психологічної готовності військовослужбовця до виконання службово-бойових завдань є важливою складовою діяльності військового психолога. Можна виокремити п'ять етапів спеціальної психологічної підготовки до дій військовослужбовців, які мають бути реалізовані у сфері військової психології:

1. Попередня підготовка.
2. Формування професійних знань, умінь та навичок.
3. Формування необхідного психологічного стану людини безпосередньо перед виконанням професійних обов'язків.
4. Удосконалення психологічної готовності військовослужбовця під час виконання службово-бойової діяльності.
5. Оптимізація психічної напруги після виконання службового завдання.

На етапі «Попередня підготовка» необхідно враховувати, що кожна людина має тільки її властиві психологічні якості, тому необхідно проводити професійний психологічний відбір, тобто визначати відповідність психологічних якостей військовослужбовця до вимог професії.

На етапі «Формування професійних знань, умінь та навичок» необхідно здійснювати загальну екстремальну підготовленість, удосконалювати практичну підготовку для екстремальної діяльності: надійність професійних навичок та умінь; особливості спеціальних процесів; сформованість навичок та умінь дій у групі тощо. Для цього необхідно здійснювати навчання військовослужбовця для екстремальної діяльності у п'яти напрямках:

1. Навчання надійності у виконанні постійних навичок і умінь, потрібних під час виконання професійних обов'язків.
2. Навченість виконання спеціальних дій, які можуть виникнути за можливих очікуваних екстремальних ситуацій.
3. Навченість узгодженим діям у складі групи.
4. Відпрацьованість гнучкої тактики дій в екстремальних ситуаціях.
5. Уміння долати будь-яку протидію.

Підготовка до дій у напруженій ситуації передбачає цілеспрямоване формування фізичних, психічних і соціальних якостей особистості фахівця.

На етапі «Формування необхідного психологічного стану безпосередньо перед виконанням робіт в екстремальних умовах» здійснюється моделювання майбутньої складної діяльності, що призводить до виникнення в корі головного мозку стійкого вогнища збудження (домінанти), яка визначає діяльність військовослужбовця. Тому потрібно ліквідувати цю домінанту, знизити значущість майбутньої події для військовослужбовця. Також варто знати, що військовослужбовці відчувають свою значну захищеність, коли ними керує командир, який має довіру.

На етапі «Удосконалення психологічної готовності за безпосереднього виконання роботи в екстремальних умовах» необхідно виявити вплив типів темпераментів (сангвінік, холерик, флегматик, меланхолік) на виконання складних робіт. За безпосереднього виконання роботи в екстремальних умовах потрібно застосовувати такі прийоми як, самовпевненість; самонаказ; самопідбадьорення; виконання зобов'язань; аналіз перебігу роботи; лаконічні формулювання; контроль за своєю зовнішньою поведінкою; приклад поведінки керівника тощо.

У процесі самопереконавання військовослужбовець вибирає провідний мотив, який робить його більш цілеспрямованим та стійким. Самонаказ «Спокійно, все буде добре» промовляється з метою зменшення збудження, посилення активності військовослужбовця. Самопідбадьорювання проводиться для викликання впевненості у собі та почуття гордості за свої дії. Виконуючи завдання, військовослужбовець повинен прагнути втілити взяті зобов'язання перед колективом. Це надаватиме йому психологічну стійкість у напруженій ситуації. Аналізування ходу роботи військовослужбовцем самоорганізує його психічні пізнавальні процеси, сприяє правильному завершенню поставленого завдання. Переключення уваги військовослужбовцям сприяють оптимізації пізнавальних психічних процесів та оптимізації емоцій. Самоконтроль за зовнішньою поведінкою (ритм дихання, частота пульсу тощо) сприяє зменшенню психічної напруженості особистості. Спокійний, урівноважений, детальний приклад поведінки чинного керівника створює позитивний вплив на підлеглого. Виконуючи розглянуті методичні прийоми, військовослужбовець зможе виконати поставлене завдання.

На етапі «Оптимізація психічної напруги після виконання службового завдання» необхідно зайнятися улюбленою справою (читання книг, перегляд фільмів тощо), яка спрямована на формування кон-

куруючої доміанти. Зниженню психічної напруги допомагають спілкування з близькими людьми, з якими можна відверто поговорити, тобто зняти осередок напруги, перейти на тему, яка буде цікавою для всіх. Кожна людина має власний набір прийомів виходу з важких ситуацій, але існують і спільні особливості в мобілізації та регуляції своєї поведінки. Самоврядування передбачає вміння вводити в поле свідомості бажані у певний момент думки, уявлення й враження і завдяки цьому перетворювати негативні переживання на стеничні, заглиблюючись в роботу, блокувати чи обмежувати сприйняття стресових факторів. Військовослужбовець повинен уміти свідомо змінити свій стан, підтримати та посилити активність, сприяючи найбільш ефективному контролю над собою.

Отже, окреслено важливість психологічної підготовки військовослужбовців для здійснення ними якісної професійної діяльності з урахуванням формування належної психологічної готовності. Військова психологія сприяє забезпеченню психологічної компетентності військових і розвитку їхнього психічного здоров'я. Запропоновано чимало заходів для забезпечення такої підготовки, що становить важливий аспект системи навчання та забезпечення військових.

Висновки. Проведено дослідження основних психологічних факторів, що впливають на готов-

ність військовослужбовців до виконання професійних обов'язків. Визначено різні аспекти психологічної готовності військовослужбовців, а також головні напрямки її розвитку і можливі підходи до її поліпшення та підтримання. Дослідження психологічної готовності військовослужбовців має важливе практичне значення для розробки ефективних програм підготовки та тренувань, а також для створення умов, що сприяють збереженню психічного здоров'я та подоланню стресових ситуацій фахівцям військової справи. Розуміння сутності психологічних чинників, які впливають на готовність військовослужбовців до виконання професійних обов'язків, може допомогти розробити ефективніші стратегії підготовки та поліпшити результати військових операцій.

Отримані результати формують підґрунтя подальших досліджень у цьому напрямку, які дозволять акцентувати увагу на практичному використанні військової психології в роботі з військовослужбовцями. Актуальним напрямком подальших досліджень є розробка комплексу заходів щодо формування психологічної готовності військових фахівців різних спеціальностей. Особлива увага буде зосереджена до розробки програм оперативного формування та корекції психологічної готовності військовослужбовців.

Список літератури:

1. Алещенко В. М. Військова психологія: ретроспективний аналіз та подальший розвиток. *Теорія і практика управління соціальними системами*. 2015. № 2. С. 46–53.
2. Алещенко В. Методичні підходи до аналізу, оцінювання та прогнозування морально-психологічного стану особового складу. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Військово-спеціальні науки*. 2018. № 3. С. 6–11.
3. Алещенко В. Формування психологічної готовності військовослужбовців до ведення бойових дій. *Вісник Національного університету оборони України*. 2023. № 4 (74). С. 5–13.
4. Бабаян Ю. О., Грішман Л. О. Особливості психологічної готовності військовослужбовців до дій в екстремальних умовах. *Науковий вісник Миколаївського національного університету імені В. О. Сухомлинського. Серія: Психологічні науки*. 2014. № 13. С. 17–21.
5. Баранівський В. Ф. Сутність та завдання психологічного супроводження професійної підготовки військовослужбовців служби за контрактом. *Вісник Національного університету оборони України*. 2013. № 4. С. 190–195.
6. Бойко В., Хомчак Р. Психологічна підготовка військових фахівців у конфліктах сучасності. *Військова освіта*. 2017. С. 19–27.
7. Іващенко С. М., Козак Н. Д. Корекція стану здоров'я осіб молодого віку з метою поповнення резерву Збройних Сил України. *Сучасні аспекти військової медицини*. 2020. С. 38–44. DOI: <https://www.doi.org/10.32751/2310-4910-2020-27-25> (дата звернення: 03.03.2024).
8. Масленко О. А. Сутність і зміст морально-психологічного забезпечення під час адаптації військовослужбовців. *Педагогічний альманах*. 2009. С. 192–198.
9. Мась Н. М. Психологічна підготовка військовослужбовців до дій у особливих умовах. *Вісник Національного університету оборони України*. 2014. № 3. С. 280–285.
10. Москалець В. П. Проблема вивчення поняття «готовність до професійної діяльності» у психології. *Вісник Національного університету оборони України*. 2014. № 4. С. 268–273.
11. Осьодло В. І., Грилюк С. М., Тютюнник Л. Л. Сучасний стан і перспективи психологічного забезпечення в Збройних Силах України. *Дніпровський науковий часопис публічного управління, психології, права*. 2021. № 1. С. 89–98.

12. Первачук О. Роль та вплив психологічної підготовленості військовослужбовців на виконання завдань військово-професійної діяльності. *Вісник Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Фізичне виховання, спорт і здоров'я людини*. 2023. № 28 (3). С. 178–185.

13. Попіль Марія. Психологічний аналіз службово-бойової діяльності військовослужбовців. *Проблеми гуманітарних наук. Психологія*. 2017. № 41. С. 143–152.

14. Хомчак Р. Б., Бойко В. О. Педагогічні аспекти психологічної підготовки військовослужбовців в сучасних умовах. *Збірник наукових праць Центру воєнно-стратегічних досліджень Національного університету оборони України імені Івана Черняхівського*. 2017. № 2. С. 137–141.

15. Юртаєв О. В., Фрадинська А. П. Психологічні особливості професійної підготовки військовослужбовців до дій в умовах бою. *Збірник наукових праць Хмельницького інституту соціальних технологій Університету «Україна»*. 2016. № 12. С. 169–171.

Klymenko I.S., Desnova I.S., Karachynskyi O.A. THE ROLE OF MILITARY PSYCHOLOGY IN FORMING THE PSYCHOLOGICAL READINESS OF MILITARY PERSONNEL TO PERFORM TASKS

The article is devoted to the problem of psychological training of military personnel as an important factor in their professional readiness. The significance of military psychology for ensuring high performance of the military is substantiated. The importance of psychological training to ensure the effective functioning of the military team and to support the personal mental and development of servicemen was noted. The role of a military psychologist is to ensure the psychological competence of military personnel, as well as to organize various educational and correctional programs to support their mental health. Psychological support of professional training of military personnel is considered from the standpoint of mental manifestations, as well as psychophysiological and socio-psychological consequences of extreme conditions and situations that arise in the process of performing professional tasks. Determinants of psychological support of professional training of military personnel have been identified. The need to solve the problems of forming professionally important psychological, psychofunctional qualities and the ability to psychological adaptation in conditions of special need is revealed. It has been established that the psychological preparation for carrying out professional activities by the military should be based on the assimilation of knowledge, abilities, skills and the formation of competencies of psychological readiness of individual and collective safe stress-resistant behavior in emergency situations, special cases of a threatening nature. Psychological training measures aimed at forming the psychological readiness of military personnel are described. Thus, in the military training system, a special role should be given to the psychological provision of professional training. Therefore, further research will be aimed at the development of the specified areas of formation of the psychological readiness of military personnel in a practical aspect.

Key words: *military personnel, professional training, psychological readiness, moral and volitional qualities, professional efficiency, self-efficacy.*